

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Шарипов Раҳмоналӣ Саидакбарович дар мавзуи «Хусусиятҳои рушди фарҳанги иҷтимоишавии ҷавонон зимни истифодаи воситаҳои техникӣ ва шабакаи интернетӣ» барои дарёфти дараҷаи илмии номзоди илмҳои педагогӣ аз рӯи ихтисоси 13.00.05 - Назария, методика ва ташкили фаъолияти фарҳангӣ-иҷтимоӣ (13.00.05.03 - Педагогикаи иҷтимоӣ ва худшиносӣ) пешниҳод шудааст.

Кори таҳқиқоти пешниҳоднамудаи муҳаққиқ ба яке аз масъалаҳои муҳими илми педагогика, яъне хусусиятҳои рушди фарҳанги иҷтимоишавии ҷавонон зимни истифодаи воситаҳои техникӣ ва шабакаи интернетӣ бахшида шудааст. Дар шароити имрӯзаи ҷаҳонишавии босуръат зарурати бознигарии мазмун ва усулҳои истифодаи воситаҳои техникӣ ва шабакаи интернетӣ ба миён омадааст. Кори таҳқиқотии пешниҳодшуда бо назардошти шароити воқеии иҷтимоӣ ва тағйироти муосири фарҳангӣ ва сиёсӣ, аҳамияти назарраси илмӣ ва амалӣ пайдо мекунад.

Муаллиф ба омӯзиши масъала бо нигоҳи илмӣ, бо таъки ба аснод ва ҳуҷҷатҳои расмии давлатӣ ва бо ҷалби мероси илмии олимони гузаштаву муосир, назар андохта, масъалаи мазкурро таҳлил намудааст.

Кори таҳқиқотӣ дорои самтгирии инноватсионӣ, сохтори возех, асосноккунии назариявӣ ва методологӣ, инчунин заминаи мустаҳками эмпирикӣ мебошад.

Таҳқиқоти мазкур ба ташаккули донишҳои нав оид ба ҷустуҷӯ, дарёфт ва асосноксозии технологияи педагогии истифодаи воситаҳои техникӣ ва шабакаи интернетӣ дар ҷараёни таълиму тарбия, мусоидат намуда, боиси интиҳоби мавзуи мавриди таҳқиқ гардидааст.

Навгони илми таҳқиқот:

- концепсия ва ҷузъҳои "фарҳанги интернетии ҷавонон" бо назардошти гурӯҳҳои синну сол ва хусусиятҳои шахсӣ мушаххас карда шуданд. Ҳама унсурҳои асосӣ, аз қабилӣ меъерҳои иттилоотӣ, тарзи ҳамкорӣ ва рафтори иттилоотиву иртиботӣ муайян ва асоснок карда шудаанд;

- меъёр ва нишондиҳандаҳои муҳим дар ин самт муайян карда шудаанд, аз ҷумла арзишу ангезаҳои, ки тавассути нишон додани ҳавасмандӣ ба фаъолияти иттилоотӣ, дарки арзиши амалҳои иттилоотӣ, фаъолсозии коммуникатсия, инчунин равишҳои арзишӣ ба ҳамкорӣ ва риояи принципҳои амалияи бомуваффақияти иттилоотӣ ва коммуникатсионӣ ҳавасманд мекунад;

- стандарти таълимӣ таҳия шудааст, ки оғохӣ дар бораи имкониятҳо ва сохтори амалҳои иттилоотӣ ва коммуникатсионӣ, инчунин усулҳо ва захираҳо барои ҳамкориҳои дастаҷамъӣ, аз ҷумла меъёрҳо ва қоидаҳои муқарраршуда дар соҳаи маълумот ва мубодилаи интернетро дар бар мегирад;

- меъёрҳое, ки ба равиши абзорӣ-фаъолиятӣ асос ёфтааст, коркард ва самаранокии истифодаи он собит карда шудааст (донистани усулу восита ва принципҳои фаъолияти иртиботӣ, мувофиқати фаъолияти иттилоотӣ ва иртиботӣ ба меъёрҳо ва қоидаҳои муқаррарнамудаи ҳамкориҳои бомуваффақияти иҷтимоӣ дар шабакаи Интернет);

- меъёрҳои мутобиқшавӣ (паст), самаранокӣ (миена), эҷодкорӣ (баланд) дар заминаи ташаккули фарҳанги интернетӣ дар насли ҷавони ба таълим машғулбуда таҳия ва пешниҳод карда шудаанд.

Аҳамияти назариявии таҳқиқот аз он иборат аст, ки натиҷаҳои он дар назария ва методологияи таҳсилоти миёнаи умумӣ ва касбӣ саҳми муайян мегузоранд. Таҳқиқот ҷанбаи иҷтимоӣ-педагогии ташаккули фарҳанги интернетии ҷавонони таълимгирандаро ошкор менамояд; хусусиятҳои муҳим ва пурмазмунӣ мафҳуми «фарҳанги интернетии ҷавонон дар муҳити таълимӣ»-ро ошкор мекунад; меъёрҳо, нишондиҳандаҳои асоснокшуда, сатҳи фарҳанги ташаккулёфтаи интернетии ҷавонони таълимгирандаро, ки хусусиятҳои асосии фарҳанги Интернетро муайян мекунанд; маҷмуи шароити педагогӣ зикр карда шудааст, ки таваҷҷуҳро ба ташаккули сатҳи баланди фарҳанги интернетӣ дар байни хонандагон ва донишҷӯён муайян менамояд.

Аҳамияти амалии таҳқиқот

- амсилаи таҳияшудаи раванди ташаккули фарҳанги интернетии ҷавонон дар муҳити муосири муассисаҳои таълимӣ бо мақсади муносибгардонии ташаккули малақаҳои фаъолияти муассири иттилоотӣ ва иртиботии ҷавонон дар Интернет истифода бурда мешавад;

- истифодаи дастгоҳи илмӣ-таҳқиқотӣ дар асоси меъёрҳо имкон медиҳад, ки сатҳи ташаккули фарҳанги интернетии ҷавонон назорат карда шавад;

- барномаи муаллифонаи модули таълимии «Асосҳои фарҳанги интернетии ҷавонон дар муҳити муосири муассисаҳои таълимӣ», ки дар қорҳои беруназаудиториявӣ амалӣ карда шудааст, ба баланд шудани сатҳи ташаккули фарҳанги интернетӣ мусоидат мекунад;

- хулосаҳо ва муқаррароти асосӣ, маълумоти таҷрибавӣ-озмоишӣ, маҷмуи саволномаҳо, тестҳо барои гузаронидани таҳқиқоти ҳамҷониба ҷиҳати беҳтар кардани таълими Интернет дар муассисаҳо, коллеҷҳо,

донишгоҳҳо истифода шаванд.

Таҳқиқот дар асоси усулҳои муосири илмӣ, аз ҷумла таҳлилҳои назариявӣ, пурсиш, мусоҳиба, мушоҳидаи педагогӣ, инчунин озмоишҳои таҷрибавӣ гузаронида шудааст. Сохтори марҳилавии қори илмӣ, ки дар се давраи пайдарпай амалӣ шудааст, нишон медиҳад, ки муҳаққиқ ба чараёни таҳқиқ бо тарзи тарҳрезӣшуда, бо истифода аз усулҳои мувофиқи илмӣ ва бо риояи мантиқу пайдарпайӣ муносибат намудааст.

Сохтори автореферат дар маҷмуъ бо меъёрҳои илмии ҚОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон мувофиқ буда, масъала ва ҳадафи таҳқиқ бо мантиқ ва пайдарпайӣ ифода ёфтааст. Забони баён то андозае илмӣ, раван ва муҳтавои мантиқии масъала равшан аст. Муаллиф дар баёни мавзӯ кӯшиш намудааст, ки истилоҳот ва категорияҳои калидии педагогикаро дар ҷаҳорҷӯби таҳқиқоти худ тавсиф ва асоснок намояд, ҳарчанд дар баъзе мавридҳо робитаи мантиқии байни ҷанбаҳои назариявӣ ва татбиқи амалӣ метавонад боз ҳам тақвият ёбад.

Қори илмӣ дорои ариши баланди илмӣ бошад ҳам, баъзе тавсияҳои хешро барои боз ҳам беҳтар гардидани мазмуну муҳтавои он пешниҳод менамоям:

1. Мувофиқи мақсад мебуд агар ҳуҷҷатҳои меъёрию ҳуқуқии соҳа вобаста ба мавзӯи таҳқиқот ба таври васеъ мавриди таҳқиқ қарор мегарифт.

2. Дар қори таҳқиқотӣ баъзе ғалатҳои имлоӣ грамматикӣ ва техникӣ мушоҳида мегардад ки ислоҳи онҳо зарур мебошад.

Бо вучуди ин, ин нуқтаҳо ҷанбаҳои такмилдиҳандаанд ва ба ҳеҷ ваҷҳ муҳтавои умумии арзишманди қори илмиро коҳиш намедиҳанд.

Автореферати диссертатсия бо риояи пурраи талаботи ҚОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳия гардида, дорои ариши баланди илмӣ ва амалӣ мебошад. Мавзӯи мавриди таҳқиқ дар заминаи воқеияти иҷтимоӣ, раванҳои муосири ҷомеа ва ҳуҷҷатҳои меъёрии соҳа мустақкам реша давонида, тадқиқот ба сатҳи назаррас ва пурбор расидааст.

Муаллиф бо роҳандозии тадқиқоти назариявӣ таҷрибавӣ ва таҳияи тавсияҳои методӣ исбот намудааст, ки истифодаи воситаҳои техникӣ ва шабакаи интернетӣ метавонанд ба рушди фарҳанги иҷтимоишавии ҷавонон замина гузорад.

Автореферати диссертатсия ба талаботи Қарори ҚОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ буда, муаллиф сазовори додани дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ аз рӯи ихтисоси

